

کاهش خطاهای نسخه نویسی

(راهکارهایی جهت کاهش خطا در فرآیند
تجویز نسخه‌های پزشکی)

تألیف: سازمان بهداشت انگلستان

ترجمه

دکتر محمدرضا نباتچیان

(پژوهشگر دوره پسا دکتري مهندسی صنایع دانشگاه صنعتی امیرکبیر)

و

نگین داودی

(دانشجوی دوره دکتري تخصصی داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران)

عنوان و نام پدیدآور	کاهش خطاهای نسخه‌نویسی (راهنماهایی جهت کاهش خطا در فرآیند تجویز نسخه‌های پزشکی)/ تألیف سازمان بهداشت انگلستان؛ ترجمه محمدرضا نباتچیان، نگین داودی.
مشخصات نشر	تهران: توانا گستر، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۱۱۰ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۷۳۳۴-۲۴-۹ ۱۰۰,۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	عنوان اصلی: ۲۰۱۲، Reducing prescribing errors
یادداشت	کتابنامه: ص. ۹۱ - ۱۱۰.
موضوع	Prescription writing -- Handbooks, manuals, etc.
موضوع	Handbooks, Manuals, etc Drugs -- Prescribing
موضوع	پزشکی -- نسخه‌ها و دستورالعمل‌ها
شناسه افزوده	نباتچیان، محمدرضا، ۱۳۶۰ -، مترجم
شناسه افزوده	داودی، نگین، ۱۳۶۰ -، مترجم
شناسه افزوده	سازمان بهداشت حرفه‌ای انگلستان
شناسه افزوده	Great Britain. Heath and Safety Executive
رده بندی کنگره	۱۳۹۵ /ک۲ /۱۱۳
رده بندی دیویی	۶۱۵/۱۴
شماره کتابشناسی ملی	۴۴۰۹۹۹۹

عنوان و نام پدیدآورنده: کاهش خطاهای نسخه نویسی (راهنماهایی جهت کاهش
خطا در فرآیند تجویز نسخه‌های پزشکی)/ تألیف: سازمان بهداشت انگلستان/

ترجمه: محمدرضا نباتچیان/ نگین داودی

طراحی جلد: سید وحید رضا گونه‌فرهانی

صفحه آرایشی: آرمیتا گودرزی پور

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ اول: ۹۵ قیمت: ۱۰۰,۰۰۰ ریال

مشخصات نشر: توانا گستر تهران ۹۵/

پیش گفتار مترجمین

هرچند هدف از ارائه خدمات بهداشت و درمان، ارتقاء سطح سلامت افراد جامعه است؛ لیکن خطاها و اشتباهات رخ داده در این فرآیندها، منجر به کاهش کارایی آنها شده و در بسیاری از موارد می تواند اثرات سوء غیر قابل جبرانی را به همراه داشته باشد.

یکی از رایج ترین خطاهای پزشکی، اشتباه در تجویز اقلام دارویی به بیماران می باشد؛ بدین معنا که نوع دارو، نحوه مصرف و یا دوز آن به شکل ناصحیحی به بیمار منتقل گردد. در این حالت، علاوه بر عدم درمان مناسب و کامل بیماران، اثرات جانبی ناشی از مصرف ناصحیح دارو نیز برای بیمار ایجاد می شود.

هدف این کتاب، ارائه راهکارهای ساده و اجرایی در حوزه کاهش نرخ خطای تجویز نسخه های پزشکی می باشد. نتایج حاصل از تدوین، صورت گرفته نشانگر آن است که در بسیاری از موارد، اجرای تکنیک های ساده می توانند نرخ بروز خطاهای مربوط به تجویز نسخه های پزشکی را به نحو چشمگیری کاهش دهند.

مترجمین این اثر، پذیرای نظرات و پیشنهادات اصلاحی خوانندگان فرهیخته آن می باشند.

فهرست

۱۱	پیش گفتار متن جمین
۷	مقدمه
۱۱	بخش اول
۱۳	دامنه و چارچوب تحقیق
۲۳	بخش دوم
۲۵	آموزش و توسعه
۳۵	بخش سوم
۳۷	توسعه نقش متخصصان
۴۷	بخش چهارم
۴۹	ابزار
۷۹	بخش پنجم
۸۱	جمع بندی و نتیجه گیری
۹۱	فهرست مراجع

مقدمه

اگرچه خدمات پزشکی و داروها می‌توانند فواید فراوانی به همراه داشته باشند، لیکن این پتانسیل را نیز دارند که برای بیمار مشکل ایجاد نمایند. خطاهای پزشکی را می‌توان به عنوان یکی از مهمترین دلایل بروز مشکلات برای بیماران عنوان کرد و خطاهای مربوط به نسخه‌های ناصحیح را می‌توان عامل اصلی بروز خطاهای پزشکی در نظر گرفت. در این کتاب، راهکارهایی جهت کاهش خطا در تجویز نسخه‌های پزشکی ارائه می‌شود.

خطاهای تجویز اقلام دارویی شامل اشتباهات و بدقتی‌هایی است که به هنگام انتخاب و سفارش یک دارو (یا روش درمان) از سوی پزشک بروز می‌نماید؛ نظیر تعیین نامناسب مقدار دوز دارویی و یا تجویز نسخه‌ای با خط ناخوانا. در این کتاب، هشت پایگاه داده و ۱۲۳ مطالعه موردی در خصوص راهکارهای پیشنهادی جهت کاهش خطا در تجویز داروها مورد مطالعه و بررسی قرار گرفت. این مطالعات، عمدتاً مربوط به کشورهای آمریکای شمالی می‌باشند. خطاهایی نظیر فراموشی تجویز داروی مفید برای بیمار، از این مطالعات کنار گذاشته می‌شوند؛ چرا که این موارد نیازمند بررسی دقیق شرایط بیمار مورد نظر و تجویز داروی متناسب با وضعیت او می‌باشد. از سوی دیگر، در این مطالعات خطاهای پزشکی مربوط به توزیع و تدارکات اقلام دارویی بررسی نشده‌اند.

اکثر مطالعات مربوط به کاهش خطاهای نسخه‌های پزشکی، در بیمارستان‌ها انجام می‌گیرند. سه راهکار اصلی مطرح شده برای این تحقیقات، به ترتیب فراوانی استفاده عبارتند از:

- ابزارهای کامپیوتری.
- آموزش کارشناسان برای ارتقاء سطح مهارت نسخه‌نویسی.
- توسعه نقش متخصصان در شناسایی خطاها.

ابزارهای کامپیوتری

تجویز نسخه‌های پزشکی در قالب الکترونیکی و سیستم‌های کامپیوتری پشتیبان تصمیم‌گیری را می‌توان از مزایای این تحقیقات در حوزه خطاهای مربوط به نسخه‌های پزشکی دانست که البته باید به این نکته توجه داشت که استفاده از ابزارهای کامپیوتری بدین معنا که در بسیاری از تحقیقات انجام شده، استفاده از ابزارهای کامپیوتری برای کاهش خطا در نسخه‌های پزشکی توصیه شده است؛ لیکن در برخی منابع، اثرات سوء و منفی برای این ابزار عنوان شده است. آنچه از مجموعه این تحقیقات به دست می‌آید، آن است که استفاده از این سیستم‌ها در مجموع، دارای تأثیرات مثبت و موفقیت‌آمیزی بوده است؛ لیکن مواردی نظیر طراحی این سیستم‌ها و نحوه به‌کارگیری آنها، موضوعاتی است که می‌بایست بیشتر مورد بررسی قرار گیرند.

استراتژی‌های آموزشی

فعالیت‌های آموزشی صورت گرفته، بر موضوع پیشگیری از بروز خطاها قبل از وقوع آنها تأکید دارند. این استراتژی‌ها، شامل موارد زیر می‌باشند:

- جلسات آموزش گروهی.
- بازدیدهای آموزشی انفرادی.

- اقلام چاپ شده و نامه‌ها.
- سیستم‌های ممیزی و گزارش‌دهی خطاها.
- پروژه‌های بهبود وضعیت و کار گروهی.

نقش متخصصان

مطالعات صورت گرفته در خصوص توسعه نقش متخصصان به این موضوع می‌پردازد که چگونه داروسازان می‌توانند خطاها را پیش از ایجاد مشکل برای بیماران شناسایی نمایند. این موضوع، شامل موارد زیر می‌باشد:

- بررسی نسخه‌های صادر شده جهت شناسایی خطاهای احتمالی در داروخانه و یا در اتاق بستری بیمار.

- بررسی عدم ناسازگاری و تعارض میان اقلام دارویی تجویز شده.

- برگزاری جلسات آموزش گروهی یا انفرادی.

در اکثر مطالعات، به این موضوع اشاره شده است که به‌کارگیری پزشکان داروساز در این حوزه‌ها، می‌تواند مفید واقع شود. در تعداد معدودی از تحقیقات صورت گرفته، به یافتن بهترین راهکارها جهت مشارکت دادن پزشک داروساز در تیم حل مسئله و عوامل مؤثر در این خصوص پرداخته شده است. ترکیب مواردی نظیر آموزش پرسنل، ارتقاء نقش پزشکان و استفاده از تجهیزات کامپیوتری می‌تواند در کاهش نرخ خطاهای مربوط به نسخه‌های تجویزی مؤثر باشد.